

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **R.S.**

o przestępstwo z art. 190a § 1 k.k. i inne,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 3 października 2024 r.,

wniosku obrońcy o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Anny Dziergawki

od udziału w sprawie o sygn. III KK 344/24,

na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 23 lipca 2024 roku obrońca skazanego R.S. wniósł o wyłączenie od udziału w sprawie sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki ze względu na wątpliwości co do jej bezstronności, w szczególności w zakresie kierunkowego nastawienia sędzi do podnoszonej przez skarżącego bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., przez to, że skład Sądu Okręgowego w Szczecinie, który wydał zaskarżony wyrok był nienależycie obsadzony, albowiem w składzie orzekającym byli sędziowie, którzy zostali powołani na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o

zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, zaś sędziowie Sądu Najwyższego wyznaczeni do rozpoznania kasacji zostali powołani w tym samym trybie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy nie zasługiwał na uwzględnienie.

Na wstępie należy podkreślić, że zasadnicza część okoliczności przedstawionych przez wnioskodawcę nie mogła zostać rozpoznana w trybie 41 § 1 k.p.k. W orzecnictwie Sądu Najwyższego słusznie podkreśla się, że wątpliwość co do bezstronności sędziego nie może być wywodzona z samych kwestii ustrojowych związanych z jego powołaniem i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło to tego powołania (zob. m. in. postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19, LEX nr 3598209; postanowienie SN z dnia 31 października 2023 r., V KK 358/23, LEX nr 3621120). Podnoszone zarzuty nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów (*vide* postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, LEX nr 3600648).

Powyższe stanowisko potwierdza również wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19, z którego wynika, że art. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Także z brzmienia art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 622; dalej ustawa o SN), dodanego ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259) wynika, że okoliczności towarzyszące

powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Zresztą, skoro ustawa o SN w sposób szczególny reguluje badanie kwestii bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego oraz jego postępowania po powołaniu (*vide* art. 29 ustawy o SN), to w tym zakresie stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 41 § 1 k.p.k., wyłączając możliwość badania określonych w niej przesłanek w ogólnej procedurze (por. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2023 r., V KK 485/21, zbiory SN).

Gdyby zatem wnioskodawca poprzestał na argumentach systemowych związanych z powołaniem SSN Anny Dziergawki na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, należałoby uznać wniosek za niedopuszczalny z mocy ustawy i pozostawić go bez rozpoznania. Niemniej jednak powołał się również na okoliczności faktyczne, które mogą stanowić podstawę wniosku o wyłączenie sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k., co uzasadniało jego merytoryczne rozpoznanie.

Obrońca całkowicie bez kontekstu i odniesienia do okoliczności sprawy akcentował, że SSN Anna Dziergawka w toku procedury konkursowej przedstawiła rekomendację od biskupa, czym niejako manifestowała swoją wiarę, a co w oczywisty sposób w odbiorze zewnętrznym może wpływać negatywnie na obiektywizm sędziego. Sytuacja taka będzie miała jednak miejsce dopiero wówczas, gdy zostanie uprawdopodobnione, że przekonania sędziego rzutują lub mogą rzutować na stosunek do jednej ze stron, zarówno w postaci sympatii, jak i nieprzychylności. Instytucja *iudex suspectus* służy bowiem sądowej kontroli bezstronności sędziego, który ma brać udział w rozpoznawaniu konkretnej, określonej sprawy, na co *expressis verbis* wskazuje brzmienie art. 41 § 1 k.p.k. Ciężar wykazania okoliczności uzasadniającej konieczność odsunięcia sędziego od orzekania w danej sprawie spoczywa na wnioskodawcy. Ten zaś nie przedstawił żadnych argumentów wskazujących na to, że w realiach niniejszej sprawy przekonania religijne SSN Anny Dziergawki mogłyby naruszyć standard bezstronności sądu, ograniczając się wyłącznie do przytoczenia suchego faktu, bez powiązania go z jakimkolwiek elementem sprawy oderwanym od kwestii ustrojowych, związanych z procesem oceny kandydatki przez Krajową Radę

Sądownictwa. obrońca nie odniósł się chociażby do charakteru sprawy, która nie wykazuje związku z kwestiami światopoglądowymi.

Podobnie za wyłączeniem sędzi Sądu Najwyższego Anny Dziergawki nie może przemawiać fakt podniesienia w kasacji zarzutu o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Także i w tym kontekście obrońca poprzestał na wykazaniu tożsamości ustrojowej powołań SSN Anny Dziergawki oraz kwestionowanych w owym zarzucie sędziów sądów powszechnych. Tymczasem przypomnieć trzeba, że z natury przesłanek o tzw. względnym charakterze wynika konieczność oceny konkretnej sytuacji *in casu*, a wszelki automatyzm postępowania przeczyłby celom, dla których ten typ przesłanek został wprowadzony do procedur wyłączenia sędziego (wyrok TK z dnia 20 lipca 2004 r., SK 19/02, OTK-A 2004, nr 7, poz. 67). Podzielenie zawartych we wniosku obrońcy twierdzeń niewątpliwie zaś do takiego automatyzmu by prowadziło. Przyjęcie założenia, że sam fakt poddania się procedurze konkursowej przed KRS, w warunkach kwestionowanych przez stronę postępowania powoduje, że z definicji taki sędzia nie jest bezstronny i obiektywny oraz zobowiązuje go to do wyłączenia się z „góry” od rozpoznania w każdej podobnej do niniejszej sprawy, w której będą podniesione podobne zarzuty, nie tylko prowadzi do konsekwencji szkodliwych z punktu widzenia sprawności i wydolności wymiaru sprawiedliwości, jak i szeroko pojmowanego interesu publicznego, ale i sprzyja petryfikacji składów orzekających. Takie założenie prowadzi również w sposób pośredni do kwestionowania inwestytury udzielonej sędziemu uzależniając jej skuteczność od treści zarzutów podniesionych w środkach zaskarżenia.

Co więcej, choć teoretycznie, podzielenie zapatrywania wnioskującego w przypadku zarzutów jeszcze bardziej skrajnych, podważających przykładowo umocowanie Prezydenta do powołania sędziego, musiałoby prowadzić do uznania, iż żaden z sędziów – z uwagi na tożsamość sytuacji – nie może takiej sprawy rozpoznać, gdyż nie będzie stanowił sądu bezstronnego. Przyjąć dlatego należy, iż wniosków/żądań o wyłączenie usadowionych li tylko na podnoszeniu okoliczności o charakterze ustrojowym nie wolno uwzględniać automatycznie z tego tylko powodu, iż przedmiot sprawy znajduje zastosowanie także do osób ją rozstrzygających. Bez zindywidualizowania podnoszonych okoliczności w aspekcie konkretnych faktów

poddających się ocenie sądu, a więc poza sferą ustrojową, pozostają one w sferze wyłącznie teoretycznej, niepowiązanej odpowiednio ani z konkretną sprawą, od udziału w której wniosek o wyłączenie zostaje złożony, ani z określonym sędzią, którego wniosek ten dotyczy. Również TSUE w wyroku z dnia 9 lipca 2020 r., C-272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54, wskazał, iż sam fakt, że władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków (zob. przywołane już wyżej postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22).

Reasumując, okoliczności podniesione we wniosku obrońcy nie uzasadniały wyłączenia SSN Anny Dziergawki od rozpoznania sprawy III KK 344/24, co skutkowało jego nieuwzględnieniem w oparciu o art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 §1k.p.k. *a contrario*.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

WB.

[ms]